

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 41 (1996), No. 1, 51--56

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139723>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1996

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Jednou z významných obav se zretelem na využití jako hnojiva může být potenciální obsah těžkých kovů a dalších toxických substancí. Až dosud byly provedeny početné rozbory produktů procesu čištění v řadě demonstračních zařízení. Všechny tyto analýzy ukázaly, že produkt neobsahuje význačná množství otravných těžkých kovů, neboť ty se zachytí v popílku.

L i t e r a t u r a

- [1] FRANK N. W.: *Status and Perspectives for the Electron Beam Technology for Flue Gases Treatment*. Radiat. Phys. Chem. Vol. 40. No. 4. pp. 267–272, 1992.
- [2] PAUR H. R.: *State of the Electron Beam Processing of Industrial Off-Gases*. ICARID, Bombay 1994.
- [3] CHMIELEWSKI A. G., TYMINSKI B., LICKI J., ILLER E., ZIMEK Z., DOBROWOLSKI A.: *Pilot Plant for Flue Gas Treatment with Electron Beam — Start-up and Two Stage Irradiation Test*. Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, No. 4–6, 663–668, 1993.
- [4] MAETZING H.: *Kinetics of SO₂ Removal from Flue Gas by Electron Beam Technique*. Radiat. Phys. Chem. Vol. 42, No. 4–6, pp. 673–677, 1993.
- [5] FRANK N. W., HIRANO S.: *The Production and Utilization of By-product Agricultural Fertiliser from Flue Gases*. EC-Vol. 2. Integrating Environmental Controls and Energy Production, Book No. 100308, 1991.
- [6] ELLISON W.: *Regulation of Coal-based SO₂/NO_x Emissions and Management of Resulting Gas Cleaning Wastes*. Radiat. Phys. Chem. Vol. 40, No 4, pp. 279–285, 1992.
- [7] OTČENÁŠEK P.: *Odstranění SO₂ a NO_x z plynných spalin ozářením elektronovými svazky, studie I a II*. Interní zpráva KJF MFF UK, 1995.

jubilea zprávy

K ŽIVOTNÉMU JUBILEU PROFESÓRA ANTONA HUŤU

Dňa 3. 7. 1995 oslávil svoje 80. narodeniny zakladateľ a nestor numerickej a aplikovanej matematiky a matematickej štatistiky na Slovensku prof. RNDr. Anton Huťa, DrSc. Zhodou okolností sme si v tom istom roku pripomenuli aj 100. výročie publikovania prvého článku z problematiky numerického riešenia obyčajných diferenciálnych rovníc (ODR) 1. rádu Rungeho–Kuttovými (RK) metódami. Bol to článok *Runge C.: Über*

die numerische Auflösung von Differentialgleichungen, Math. Ann., 46, 167–178 (1895). Citovaný článok inicializoval štúdium a praktické použitie RK metód, v oblasti ktorých pán profesor pracoval vyše 40 rokov.

Narodil sa 3. 7. 1915 v Kluži (dnešné Rumunsko). Do školy chodil v Bratislave, kde aj maturoval na vtedajšom Masarykovom reálnom gymnáziu (Gymnázium na Grösslingovej ulici) v roku 1934. Jeho otec bol učiteľom. Prostredie, v ktorom vyrastal, značne ovplyvnilo jeho záujem o matematiku. Už na gymnáziu ho očarili Valouchove logaritmické tabuľky a prejavil záujem aj o niektoré partie vysokoškolskej matematiky. V r. 1934–1936 študoval na ČVUT v Prahe poistnú matematiku a v r. 1936–1938 matematiku a fyziku na UK v Prahe. Tam zložil aj prvú štátnu skúšku. Prednášali mu profesori Lenz, Dušl, Petr, Bydžovský, Jarník, Kořínek, Hlavatý, Trkal, Závíška, Dolejšek a Žáček. Mocne na neho zapôsobil hlavne prof. Lenz, ktorý si ho veľmi

obľúbil. Po uzavretí vysokých škôl v Čechách dokončil štúdium na vtedajšej Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave (ďalej PFSU).

Aktívne pôsobil na viacerých pracoviskách: Učil na reálke, gymnáziu a pracoval ako poistný matematik. Od 1.12.1940 bol prvým kmeňovým pracovníkom odboru matematika na PFSU v Bratislave. V roku 1943 obhájil titul RNDr. Bol asistentom a dlhoročným spolupracovníkom nestora slovenských matematikov akademika Jura Hronca. Popri práci na Univerzite Komenského, v r. 1946–1951 učil a v r. 1947–1950 viedol súčasne Ústav aplikovanej matematiky na Slovenskej vysokej škole technickej. V r. 1951–1980 pôsobil v rôznych funkciách: docent, profesor a vedúci Katedry numerickej matematiky a matematickej štatistiky na PFUK v Bratislave. Hodnosť CSc. obhájil v r. 1961. Od vzniku Matematicko-fyzikálnej fakulty Univerzity Komenského (ďalej MFF UK) v r. 1980 bol vedúcim Katedry numerickej matematiky až do 1.11.1981, kedy odišiel do dôchodku. Naďalej však pôsobil na MFF UK externe a neskôr ako profesor konzultant až do r. 1993. Hodnosť doktora fyzikálno-matematických vied mu bolo umožnené obhájiť až po revolúcii v r. 1991, už ako dôchodcovi. Počas vyše polstoročnej pedagogickej praxe svoje oduševnenie, lásku a zánietenosť pre matematiku prenášal na svojich poslucháčov a vždy sa snažil o to, aby „neprednášal len pre svoje potešenie“, ale aby prednesená látka bola zrozumiteľná širokému okruhu poslucháčov. V tejto oblasti vynikal pedagogickým majstrovstvom a bol a aj zostal učiteľom v pravom zmysle toho slova.

Vedecká činnosť pána profesora bola zameraná hlavne na numerické riešenie ODR metódami typu Rungeho–Kutta vyšších rádov. V tejto oblasti výskumu sa prof. Huťa radí medzi priekopníkov vo svetovom meradle. Dve jeho práce vyvolali mimoriadne kladný ohlas hlavne v zahraničí: 1. *Une Amélioration de la méthode de Runge–Kutta–Nyström pour la résolution numérique des équations différentielles du premier ordre.* (AFRNUC, TOM I. Fasc. IV.–VI. pp. 201–224, 1956.) 2. *Contribution à la formule de sixième ordre dans la méthode de Runge–Kutta–Nyström.*

(AFRNUC, TOM II. Fasc. I.–II. pp. 21–24, 1957.) K týmto prácam sa viaže minimálne 50 citácií v zahraničných knihách a časopisoch. Napríklad známy odborník z numerickeho riešenia diferenciálnych rovníc J. C. Butcher z Nového Zélandu im venoval samostatný článok: *On the Integration Processes of A. Huta*, The Journal of the Australian Mathematical Society, Volume III., Part 2, 1963, pp. 202–206. Okrem toho boli citované na viacerých matematických konferenciách doma i v zahraničí a vo viacerých vedeckých článkoch a knihách domácej odbornej literatúry. Vyvodenie RK vzorcov vyšších rádov nebolo vôbec jednoduché. Vyžadovalo veľa duševnej i fyzickej námahy, trpezlivosti a sebazaprenia. Vzorce písal, priam na kolienách, na hárkych baliaceho papiera, ktoré mal rozložené po celej miestnosti. Potreboval istý nadhľad a dostatočne veľký priestor, aby ľahšie vnikol do ich štruktúry a postrehol isté zákonitosti v nich obsiahnuté. Vďaka trpezlivosti, vytrvalosti a pochopeniu jeho najbližších sa mu podarilo prácu dokončiť.

Pán profesor založil školu numerickeho riešenia diferenciálnych rovníc. Z jeho prác vychádzali mnohí z okruhu jeho spolupracovníkov, asistentov i externých spolupracovníkov, akými boli napr. doc. RNDr. V. Penjak, CSc., a nemecký matematik Prof. Dr. Sc. Karl Strehmel. Je obdivuhodné, že láska pána profesora k tejto problematike mu ostala až do vysokého veku, kedy vyše sedemdesiatpäťročný publikoval spolu so svojím synom RNDr. A. Huťom, CSc., vzorce 8. rádu.

Bol odborným poradcom 35 výskumných ústavov a externe pôsobil na dvoch ústavoch SAV. Spolupracoval s akademikom L. Dérom pri tvorbe matematickeho modelu biorytmov. Z tejto oblasti pochádza aj spoluautorstvo na dvoch prácach s lekármi, ktoré vyšli v zahraničí. Sám akademik L. Déer v poslednom svojom článku (uverejnenom v časopise Neoplasma VII (1960) No 2, pp. 117–134) mu vyslovuje poďakovanie za spoluprácu. Okrem toho F. Halberg a kolektív (USA) v práci z roku 1985 a tiež v časopise Biológia, 41, 3 (1986), pp. 233–252 oceňuje priekopnícku prácu prof. Huťu pri matematickom vyhodnocovaní biorytmov. Spolupracoval aj s prof. MUDr. M. Mikuleckým, DrSc. Aktívne sa zúčastnil na vyše 40 rôznych ve-

deckých a odborných podujatiach (z toho 8 v zahraničí), na väčšine ktorých prezentoval svoje vedecké výsledky.

Prof. Huťa je v súčasnosti najstarším (čo do dĺžky členstva) členom bývalej Jednoty československých matematikov a fyzikov na Slovensku. Do JČMF vstúpil už počas gymnaziálnych štúdií v r. 1932. Bolo to na podnet vtedajšieho horlivého jednatela JČMF na Slovensku prof. Křížka. Pod jeho vplyvom už v r. 1930 začal odoberať *Rozhledy matematicko-přírodovědecké*. Nezabudnuteľným sa stal pre neho aj vtedajší riaditeľ JČMF PhDr. M. Valouch, ktorý bol mladému a nadanému študentovi zvlášť naklonený. V neskorších rokoch bol členom výboru JČMF v Prahe. V r. 1972–1991 bol vedúcim seminára z numerických metód, ktorý bol poriadaný v rámci JSMF. Pri príležitosti osláv 100. výročia založenia JČMF mu bola udelená bronzová medaila JČSMF. K 65. narodeninám dostal bronzovú medailu JSMF, v r. 1982 striebornú medailu JSMF a konečne v r. 1984 dostal striebornú medailu JČSMF pri príležitosti udelenia čestného členstva.

Za svoju vedeckú a pedagogickú činnosť dostal štátne vyznamenanie a pamätné medaily výskumných ústavov a viacerých vysokých škôl.

Počas svojej praxe bol predsedom, resp. členom komisií pre Štátne záverečné skúšky, Štátne rigorózne skúšky, obhajoby kandidátskych dizertačných prác, doktorských dizertačných prác a habilitačných komisií na PFUK, MFF UK, FR VŠE, SAV, ČSAV a inde. Bol členom redakčných rád odborných časopisov: *Aplikace matematiky* a *Acta mathematica Universitatis Comenianae*. Je autorom, resp. spoluautorom veľkého počtu vedeckých, odborných a popularizačných prác, učebných textov a malej encyklopédie matematiky. Bol tiež vedúcim autorského kolektívu, ktorý napísal a odovzdal text vysokoškolskej učebnice *Numerická matematika I*.

Profesor Huťa, absolvent ČVUT a PFUK v Prahe a v Bratislave, je príkladom a pamätníkom spolupráce medzi českými a slovenskými matematikmi a jedným z tých, ktorí stáli pri zrode vysokoškolskej matematiky na Slovensku. Celou svojou dušou sa oddal reči čísiel a matematických vzorcov — oblasti pre mnohých tak nudnej a málo atraktív-

nej, avšak o to aplikovanejšej a užitočnejšej — numerickej matematiky. Vychoval veľa aspirantov v oblasti numerickej matematiky a matematickej štatistiky a pedagogicky sa podieľal na formovaní celého radu dnes významných matematikov. Jeho láska k magickej reči čísiel, ktorú vštepl veľkému počtu svojich žiakov, priniesla a veríme, že ešte priniesie, ovocie.

Pri príležitosti 80. narodenín Prezídium SAV udelilo jubilantovi Zlatú plaketu Jura Hronca za zásluhy v matematických vedách. Univerzita Komenského v Bratislave mu tiež udelila Zlatú medailu UK ako ocenenie jeho vyše polstoročnej pedagogickej, vedeckovýskumnej a riadiacej činnosti na jej fakultách.

V mene matematickej obce na Slovensku a v Čechách, JSMF a JČMF, ako aj bývalých spolupracovníkov a študentov, želáme pánovi profesorovi Huťovi, pri príležitosti jeho životného jubilea, veľa zdravia, sil a dobrej pohody do ďalších rokov.

Anna Valková
a kolektív Katedry numerických
a optimalizačných metód
MFF UK Bratislava

400 LET OD NAROZENÍ JANA MARKA MARCI

K počť svému rodáku uspořádalo 13. 6. 1995 město Lanškroun spolu s Univerzitou Karlovou, Jednotou českých matematiků a fyziků a Spektroskopickou společností Jana Marka Marci jednodenní sympozium.

Lanškrounský dětský soubor „Pištci“, zástupci pořádajících organizací (starosta Lanškrouna JAN KOLOMÝ, prorektor UK prof. P. KLENER, předseda JČMF doc. Š. ZAJAC a předseda Spektroskopické společnosti dr. K. VOLEK) dali sympoziu slavnostní rámeček, po kterém následovaly pozvané přednášky, snažící se přiblížit Markovu dobu a jeho mnohostranné vědecké dílo.

Dr. IVANA ČORNEJOVÁ ukázala na situaci na pražském vysokém učení v pobělohorské době, v níž spojuje Marek Marci s univerzitou svůj život a působení. Rozpornost staré tradice, zájmů jezuitů a zájmů pražského arcibiskupa Harracha, nízká úroveň mnoha oborů a její postupné překonávání stavěly

rektora Marka do velmi vypjatého silového pole, a přesto se staly prostředím, v němž se mohla rozvíjet na svou dobu vysoce odborná a světově srovnatelná práce Marka fyzika (zejména optika a mechanika), ale i lékaře a fyziologa. Dr. ZDENĚK POKORNÝ seznámil přítomné s překladem dvou dokumentů charakterizujících Markův život i jeho hmotné postavení. Jedním je jeho životopis psaný v roce 1667 pravděpodobně Bohuslavem Balbínem, Markovým obdivovatelem. V životopise se však nenalezou žádné zmínky o Markových přírodovědeckých pracích. Druhým dokumentem je pak Markova závěť, uložená v premonstrátské knihovně na Strahově. V ní Marek popisuje svůj majetek a rozděluje ho svým dětem: Janu Jiřímu, Janu Ludvíkovi, Barboře a Lucii. Dr. Pokorný rovněž upřesnil zprávy o uložení Markových ostatků, které byly při rekonstrukci Klimentského kostela uloženy na Olšanech. Dr. JIŘÍ MAREK se pokusil přiblížit v až příliš populární formě velikost Markova díla v optice, verbálně srovnával Marka s Newtonem a prokazoval, že v té době existovala v českých zemích celá škola světově významných optiků. Doc. EVA PROCHÁZKOVÁ se zaměřila na popis Markovy práce *De proportione motus* (1639) a zde uveřejněných Markových výsledků z mechaniky. Hodnocení a zařazení Markova díla do světového kontextu však z časových důvodů zařadí až do připravovaného sborníku. Velmi pěknou přednášku věnovanou Markovi lékaři a fyziologovi přednesl Dr. PETR SVOBODNÝ. Naznačil zde, v čem Marek převyšoval své současníky v tehdejšímu učeném světě, a vyzvedl priority, kterých dosáhl. Dr. ALENA ŠOLCOVÁ se v přednášce omezila na Markův spisek o kvadratuře kruhu.

Vcelku lanškrounské sympozium připomenulo důstojně markovské jubileum širší veřejnosti, ovšem vlastnímu markovskému bádání zatím příliš mnoho nových výsledků nepřineslo. Můžeme se těšit, že v připravovaném sborníku budou mít autoři více prostoru.

Součástí oslav bylo i odhalení památníku Janu Marku Marcimu v parku před lanškrounským zámkem, jehož autorem je akad. sochař Zd. Kolářský, a v dané dny i příležitostné razítko lanškrounské pošty k dvoukorunové markovské známce z pečlivého atelieru Oldřicha Kulhánka. Výstava v měst-

ském muzeu na malém prostoru, ale s velkým vkusem na dokumentech, vyobrazeních i hmotných předmětech přiblížila autenticky Markovo dílo i dobu. K Markovu výročí jsou připravovány další a podrobnější publikace. Sborník z konference připravilo městské muzeum v Lanškrouně a cizojazyčný sborník připravila i Univerzita Karlova. Jednota českých matematiků a fyziků ve sborníku „Historie matematiky III“ věnuje také část publikace osobnosti Jana Marka Marci.

Jaroslav Folta

MATEMATIKA NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Takto nazvaný seminář uspořádalo matematické oddělení pražské pobočky JČMF ve dnech 4.–6. září 1995 v penzionu Horní Mlýn Herbertov u Vyššího Brodu. Semináře se zúčastnilo 26 učitelů převážně z ČVUT a VŠCHT z Prahy, byli zde i zástupci z UK Praha, VŠB TU Ostrava, VA Brno a VVŠ Vyškov.

Záměrem pořadatelů bylo přispět k vyváženému postavení teoretické a aplikované matematiky na našich VŠ. Tomu odpovídal výběr proslovených přednášek i obsah kratších příspěvků a vystoupení účastníků v diskusi.

Přehled přednášek:

- Doc. RNDr. JAROSLAV ČERNÝ, CSc. (Fakulta stavební ČVUT Praha): *Cíle a prostředky matematiky na technice. Potřeby inženýrů + nároky matematiků + možnosti studentů = ?*
- Doc. RNDr. MARIE DEMLOVÁ, CSc. (Fakulta elektrotechnická ČVUT Praha): *O záměrech a výsledcích SEFI (Société européenne pour la formation des ingénieurs).*
- Prof. RNDr. KAREL KOZEL, DrSc. (Fakulta strojní ČVUT Praha): *Výuka a odborná činnost na katedře technické matematiky.*
- Doc. RNDr. JOSEF MLČEK, CSc. (Matematicko-fyzikální fakulta UK Praha): *Ne-standardní analýza.*
- Doc. RNDr. VÁCLAV NEJEDLÝ, CSc. (Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT Praha): *Historie oboru matematického inženýrství na FJFI.*

Přehled příspěvků:

- Doc. RNDr. LEO BOČEK, CSc.: *Matematika na MFF UK*.
- Doc. RNDr. Ing. STANISLAV KOUKAL, CSc. & doc. RNDr. Jiří JEVICKÝ, CSc.: *Učitel a počítač ve výuce matematiky* (VA Brno, příspěvek přednesl RNDr. RUDOLF GREPL, CSc.).
- Doc. RNDr. ALOIS KLÍČ, CSc.: *Výuka matematiky na VŠCHT a odborná činnost na ústavu matematiky*.
- RNDr. FRANTIŠEK NOSEK: *Operátorový počet polského matematika Jana Mikusińskiego*.
- Doc. RNDr. ČENĚK ZLATNÍK, CSc.: *Počítače ve výuce matematiky — z druhé strany*.

Ukázalo se, že existují otevřené aktuální problémy, k nimž se vyjadřovalo více účastníků semináře — viz následující stručný záznam ze závěrečné diskuse.

1. Obsah výuky matematiky závisí především na požadavcích jednotlivých fakult — zde jsou vazby těsnější, než tomu bylo dříve. Na technických VŠ je ovlivňován společenskou závažností aplikované matematiky, rozvojem počítačů a vybaveností jednotlivých škol.
2. Na školách začínají být k dispozici moderní prostředky „počítačové algebry“ (tj. systémy Mathematica, Maple ap.). Podle konkrétní situace je potřebné je propagovat a integrovat do výuky matematiky (nebývá jasné jak). Je tu jisté nebezpečí krajních názorů a tendencí; na jedné straně: „nic se neděje“, na druhé straně: „matematika, které vyučujeme, je zbytečná“.
3. Učební plány a osnovy mají přihlížet k zahraničním zkušenostem, které však nelze nekriticky přejímat. V jednotlivých zemích bývá různá situace a setkáváme se zde i se zcela protichůdnými koncepcemi na školách příbuzného zaměření. (Jinak řečeno: prakticky vše lze podpořit vhodně vybraným „zahraničním vzorem“.) Cennou iniciativu pro vytvoření společné platformy vyvíjí Evropská společnost pro výchovu inženýrů (SEFI), která vydala zprávu „Základní kurikulum matematiky pro evropské inženýry“.

4. Jednotlivé fakulty mívaly různé strategie rozvoje. Úkolem učitelů matematiky bývá aktivní spolupráce s učiteli ostatních předmětů. Na ní totiž často závisí postavení matematiky na fakultě. Některé katedry matematiky bývají vystaveny silným (zpravidla i ekonomicky podmíněným) tlakům vyučovat v příliš početných skupinách, zmenšovat počty hodin matematiky v učebních plánech, zmenšovat poměr počtu hodin cvičení k počtu hodin přednášek (ten by měl být na počátku vysokoškolského studia přibližně 1 : 1).
5. Aktuálním úkolem je podpora a rozšiřování vhodných forem práce s nadanými studenty, a to i v podmínkách „masové“ výuky, kde se tomu dosud příliš nedařilo. Účastníci semináře uváděli řadu poměrně nových způsobů, jako je kupř. paralelní výuka téhož učiva na různých úrovních, speciálně vedené doporučené předměty, možnost studovat vybraný předmět na jiné VŠ, systémy zadávání individuálních prací, organizace soutěží a akcí pro nadané studenty ap. Jejich prosazení vyžaduje vhodný systém stimulace a ocenění práce studenta.
6. Značné obavy vyvolávají stále čtenější odchody vysokoškolských učitelů matematiky v produktivním věku ze školství a zmenšující se zájem mladých matematiků o místa asistentů.
7. Matematici mají vyučovat pouze kvalifikovaní matematici (to není všude samozřejmé).

Účastníci semináře se jednoznačně vyjádřili o jeho prospěšnosti. Ocenili příležitost osobně se setkat a vyměnit si názory v příjemném prostředí. Předností akce byla i zvolená forma, tj. seminář pro menší počet účastníků, přičemž byli zastoupeni učitelé s širším rozhledem — vedoucí kateder nebo jejich zástupci, zkušení přednášející, aktivní členové JČMF aj. Pořadatelé proto uvažují o opakování podobné akce.

Čeněk Zlatník

SEMINÁŘ K UCTĚNÍ PAMÁTKY PROF. VÁCLAVA DOLEJŠKA

Na stránce 506 prvního dílu Ilustrovaného encyklopedického slovníku vydaného

nakladatelstvom Academia Praha v roce 1980 nalezneme heslo: *DOLEJŠEK Václav, 1895–1945, český fyzik, profesor UK. Zabýval se zejména rtg. spektroskopií, založil spektroskopický ústav UK. Uvězněn nacisty (1944) pro odbojovou činnost, zemřel ve vězení.*

V české fyzikální komunitě zaujímá památka na prof. Václava Dolejška prostor podstatně širší, než lze vměstnat do encyklopedického hesla. Dokladem toho byl i seminář k uctění památky prof. Václava Dolejška, který se konal 1. 3. 1995 na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v budově Praha 2, Ke Karlovu 5, kde prof. Dolejšek působil. Seminář uspořádaly FVS JČMF, MFF UK a FZÚ AV ČR. Na programu semináře byly následující přednášky:

- M. ROZSÍVAL: *Životní cesta prof. V. Dolejška*
- J. BAČKOVSKÝ: *Dolejškova vědecká škola*
- V. KRÁTKÝ: *Fyzikální výzkum Škodových závodů*
- J. KRÍŠŤAN: *Škoda výzkum Plzeň s. r. o.*
- J. DRAHOKOUPIL: *Rentgenová spektroskopie: pokračování na půdě ČSAV*
- V. VALVODA: *Rentgenová difraktoetrie včera a dnes*

Seminář se setkal s živým zájmem, posluchárna se 100 místy byla zcela zaplněna. Redakce PMFA se obrátila na M. Rozsívala a V. Valvodu s návrhem uveřejnit jejich přednášky v našem časopise. Oba autoři návrhu vyhověli a umožnili tak našemu časopisu připomenout památku prof. V. Dolejška i širšímu okruhu čtenářů. Texty obou přednášek otiskneme v příštím čísle.

Petr Vostrý

NOVĚ OBJEVENÁ PLANETKA SLUNEČNÍ SOUSTAVY MÁ JMÉNO »VANÝSEK«

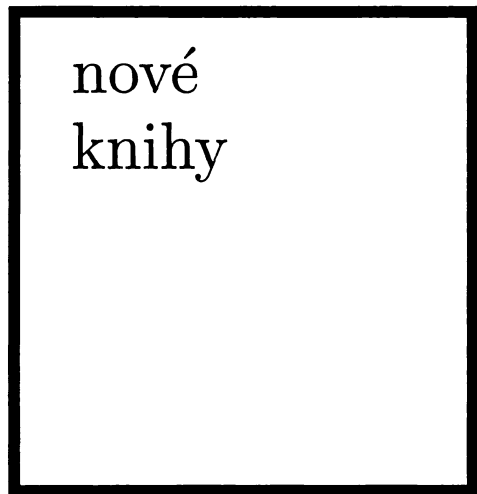
PRAHA (pal) Jedna z malých planetek sluneční soustavy, nalézající se mezi oběžnými dráhami planet Mars a Jupiter, nese od včerejška jméno »Vanýsek«.

Planetka, která byla objevena klešskou hvězdárnou 2. března 1995, má podle odhadu průměr zhruba čtyřicet až padesát kilometrů a její oběžná doba kolem Slunce je 3,77 roku. V katalogích šesti tisíc šesti set dosud

známých malých planetek je »Vanýsek« evidován pod číslem 6426. Planetka byla pojmenována podle profesora Vladimíra Vanýska, který se v srpnu 1996 dožije sedmdesáti let. Vladimír Vanýsek se zabývá zejména studiem komet, v minulosti se například podílel na výzkumech Halleyovy komety.

Uvedené informace našemu listu potvrdili pracovníci klešské hvězdárny. Nově objevené planetky se pojmenovávají nejen podle jmen vědců, umělců a jiných známých osobností, ale rovněž podle zeměpisných názvů. Ve vesmíru se například nalézají planetky Praha, Český Krumlov či Budějovice.

(Telegraf 14. 11. 1995)

Milada Gajtanska, Ladislav Kosmák:
Diagramy v matematike. Zvolen, MAT-CENTRUM 1995, 90 strán.

V týchto dňoch sa dostáva na knižný trh publikácia *Diagramy v matematike* od autorov Milady Gajtanskej a Ladislava Kosmáka, ktorú vydalo Matematické vzdelávacie centrum so sídlom vo Zvolene. Ide o publikáciu, ktorej autormi sú vysokoškolskí učitelia Technickej univerzity vo Zvolene a Masarykovej univerzity v Brne.

Kniha je určená učiteľom matematiky základných a stredných škôl, učiteľom a študentom vysokých škôl a užívateľom matematických metód v technických, ekonomických, pedagogických a sociálnych vedách. Je